

Broedvogelonderzoek bijzondere soorten in 2005

Jelle van Dijk

In 2003 werd een begin gemaakt met de inventarisatie van het gebied dat indertijd voor het boek *Vogels van Noordwijk en omstreken* (1989) werd geïnventariseerd. Werden in de jaren tachtig alle soorten geteld, nu ligt de nadruk op de bijzondere soorten. Dit zijn niet alleen de zeldzame soorten, maar ook soorten die karakteristiek voor onze streek genoemd kunnen worden zoals Veldleeuwerik en Patrijs. Omdat in 2004 de Huismus en de Kneu op de landelijk Rode Lijst werden geplaatst, is aan de inventariseerders gevraagd ook aandacht aan deze soorten te besteden.

In sommige telgebieden zijn evenals in voorgaande jaren meer soorten geteld dan op bovengenoemde lijst vermeld staan. Zo werd in 2005 in de Elsgesterpolder een volledige broedvogelinventarisatie uitgevoerd. In andere telgebieden werd ook het aantal broedparen van soorten als Kievit, Scholekster en Wilde Eend bepaald.

In 2003 werd een voortvarende start gemaakt: 18 gebieden werden geïnventariseerd! In 2004 werd het onderzoek voortgezet en werd de broedvogelbevolking van 12 gebieden in kaart gebracht. In 2005 werden 11 gebieden nader onderzocht.

Bij een belangrijk deel van het geïnventariseerde gebied ging het in 2005 om bollenvelden. De vogelbevolking van het bollenland heeft in 2005 veel aandacht gekregen door het uitbrengen van het rapport *Bollenvogels*, geschreven door Kees Langeveld op verzoek van de *Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging Geestgrond*. Ook in het blad *Natura* van de KNNV verscheen een artikel van Kees Langeveld over de natuur in de bollenvelden. Landelijk gezien zijn de

bollenvelden van belang voor het voortbestaan van Patrijs, Veldleeuwerik, Engelse Kwikstaart en Gele Kwikstaart. Door de relatieve rust op de bollenpercelen (pas in juni wordt er gerooid) vergeleken met de graslanden (kuilgras maaien al eind april) vinden genoemde soorten hier nog de mogelijkheid een legsel groot te brengen.

Hieronder staat aangegeven welke gebieden door welke mensen geïnventariseerd werden. De nummers verwijzen naar de kaart.

gebiedsnummernaam telgebied

6	de Klei
13	Zwetterpolder
17a	Noordzijderpolder-zuid
21	Elsgeesterpolder
22b	Nora duinen
28a	Langeveld-zuid
29	Noordwijkerhoutse geest
31	Oosterduinen
42	Westhoek-oost AWD
44	Zweefvliegveld AWD
46	Wolfsveld-oost AWD

geïnventariseerd door

Bram Veefkind
Hein Verkade
Rien Sluijs
Peter Spierenburg, Ab Steenvoorden
Rob Jansson, Jan Jacobs
Jan Jacobs, Rob Jansson
Ineke van Dijk, Annelies Marijn
Jelle van Dijk
Aad Bijl
Willem Baalbergen
Ees Aartse

Enkele opmerkingen per telgebied

6. de Klei

Dit gebied wordt gekenmerkt door nogal rommelige delen (bijv. Offem-zuid), bollenvelden, grasland en het bedrijventerrein 's-Gravendijck. Alleen bij Broekhuizen (Herenweg 105) werd nog een nestelende Huiszwaluw gevonden. Van de Boerenzwaluw werden 6 broedgevallen vastgesteld. Een laat bezoek op 24 juli aan de bosjes langs de N206 leverde 4 net uitgevlogen Sperwers op, zodat kon worden vastgesteld dat ook in 2005 hier een Sperwer had gebroed. Al eerder in het seizoen werd het broeden van de Nachtegaal hier vastgesteld. Op het bollenland aan de Achterweg werden een paar Veldleeuweriken en een paar Gele Kwikstaarten gezien. De Bosrietzanger broedde op de oude storthoop langs de N206. Een Zwarte Roodstaart werd langs de 's-Gravendijckseweg aangetroffen. Op 13 adressen bleken Huismussen te huizen.

13. Zwetterpolder

Het telgebied loopt van de Van Berckelweg tot aan de Vogelsloot en bestaat grotendeels uit bollenland. Het open bollenland behoort tot de betere broedgebieden met 3 paren Patrijs, 9 paren Veldleeuwerik en 7 paren Gele Kwikstaart. Bovendien werd hier gebroed door Visdief (1 paar), Kleine Plevier (1 paar), Tureluur (3 paar), Kievit (11 paar) en Scholekster (10 paar). Het ene paar Grutto's roept herinneringen op aan de tijd dat hier nog veel grasland lag. Op verschillende plaatsen bleken Huismussen in kleine kolonie te broeden. In dit bollengebied bleek een paar Zwarte Roodstaarten te broeden.

17a. Noordzijderpolder-zuid

Ook in deze polder is het grasland door omspuiting tot bollenland nagenoeg verdwenen. Dit open bollengebied bleek minder vogelrijk te zijn dan de Zwetterpolder. Hier werden 1 paar Patrijzen, 7 paren Veldleeuweriken en 6 paren Gele Kwikstaarten ingetekend. Bijzonder is het broeden van 2 paren Engelse Kwikstaarten. Deze soort wordt steeds zeldzamer in onze streek en daarmee in geheel Nederland. Deze polder was vroeger (jaren zeventig) een bolwerk voor deze soort met bijna 10 paren.

21. Elsgeesterpolder

Deze polder bestaat grotendeels uit grasland met een centraal gelegen bollengebied zonder kassen. Verder zijn er enkele kwekerijen voor vaste planten, waarvan een deel verwilderd is. De inventarisatie maakte duidelijk dat de Elsgeesterpolder nog steeds tot de beste

weidevogelgebieden van Zuid-Holland kan worden gerekend. Hier wordt gebroed door de volgende rode-lijstsoorten: Grutto (22 p.), Tureluur (22 p.), Slobeend (9 p.), Patrijs (17 p.), Veldleeuwerik (9 p.), Gele Kwikstaart (5 p.). Bovendien waren hier nog aanwezig: Kievit (86 p.), Scholekster (32 p.), Meerkoet (48 p.), Waterhoen (9 p.), Wilde Eend (87 p.), Krakeend (15 p.), Kuifeend (19 p.), Canadese Gans (2 p.) en Knobbelswaan (5 p.). Langs de randen werd onder andere gebroed door Groene Specht (1 p.), Spotvogel (4 p.), Braamsluiper (1 p.), Grasmus (1 p.), Ringmus (8 p.) en Kneu (6 p.). Verder werden hier in totaal 33 broedgevallen van de Boerenzwaluw vastgesteld.

22b. Nora duinen

Dit duingebied ten westen van de Noraweg kenmerkt zich door dichte struwelen en diepe duinpannen. Struweelvogels zijn hier dan ook goed vertegenwoordigd met Nachtegaal (15 p.), Grasmus (8 p.), Braamsluiper (4 p.), Fitis (6 p.), Roodborsttapuit (2 p.) en Kneu (8 p.). Bijzonder is het voorkomen van de Goudvink (2 p.). De Ringmus (7 p.) broedt in de gebouwen die hier staan. De zeereep is dicht bezet met Graspiepers (13 p.).

28a. Langeveld-zuid

Dit telgebied bestaat grotendeels uit bollenland met daarin een langgerekt kavel grasland. Vanwege de hoge veebezetting heeft dit grasland vrijwel geen betekenis voor broedende weidevogels. Het bollenland geeft ook hier mogelijkheden voor Gele Kwikstaart (2 p.), Veldleeuwerik (8 p.) en Patrijs (1 p.). Verspreid over het gebied werden ook Scholekster (6 p.), Kievit (9 p.) en Tureluur (2 p.) aangetroffen. In dit gebied bevindt zich een flinke kolonie Huiszwaluwen (13 p. aan de Pannekoekenboerderij). De 16 paren Huismussen waren geconcentreerd in enkele kleine kolonies.

29. Noordwijkerhoutse Geest

De drie soorten van open bollenland waren ook hier aanwezig: Patrijs (3 p.), Gele Kwikstaart (2 p.) en Veldleeuwerik (7 p.). Eén van de drie paren van de Patrijs kon dankzij informatie van een kweker aan de lijst worden toegevoegd. De brede zanderijvaarten leverden broedgevallen van Knobbelswaan (1 p.), Fuut (2 p.) en Krakeend (4 p.) op. In en bij bedrijfsgebouwen werd gebroed door Zwarte Roodstaart (1 p.), Witte Kwikstaart (6 p.) en Ringmus (1 p.). Huismussen waren wel aanwezig, maar werden niet geteld.

31. Oosterduinen

Dit gebied omvat het bollengebied dat ontstond naar het afzanden van de Oosterduinen. Opvallend

was dat geen broedgeval van Patrijzen werd vastgesteld. Wel waren er Gele Kwikstaarten (6 p.), Veldleeuweriken (5 p.), Tureluurs (2 p.), Kieviten (10 p.) en Scholeksters (5 p.). De vele zanderijvaarten en de nabijheid van het Oosterduinse Meer maken dit gebied aantrekkelijk voor Krakeend (11 p.), Wilde Eend (32 p.), Meerkoet (38 p.), Waterhoen (9 p.) en Fuut (3 p.). De Zwarte Zwanen die steeds werden gezien gingen tenslotte broeden in een grote vijver bij een villa.. Tot dit telgebied behoort ook het duintje dat landelijke bekendheid verwierf vanwege de Duinhagedissen die een bouwplan tegenhielden. Hier waren o.a. aanwezig: Nachtegaal (5 p.), Zomertortel (2 p.), Grasmus (1 p.), Kleine Karekiet (1 p.). De houtwal langs Duinschoten bleek arm aan broedvogel (o.a. Vink, Winterkoning, Merel).

42. Westhoek-oost AWD

Dit telgebied ligt aan beide zijden van het zuidelijk deel van het Oosterkanaal. De plannen om de duinen te vernatten zullen in de toekomst leiden tot verhoging van het waterpeil. Momenteel behoort de Boompieper met 11 paren tot de talrijkste soorten. Ook Roodborsttapuit (4 p.) en Nachtegaal (6 p.) waren goed vertegenwoordigd. De open structuur van de begroeiing (bosjes, struwelen en

open veld) maakt het gebied ook aantrekkelijk voor Gekraagde Roodstaart (1 p.), Koekoek (1 p.) en Groene Specht (1 p.).

44. Zweefvliegenveld

Dit open gebied kent alleen langs de randen enige struikgroei. Het aantal broedvogels is dan ook laag. Vermeldenswaard zijn Fitis (10 p.), Nachtegaal (4 p.), Braamsluiper (2 p.) en Sprinkhaanzanger (1 p.). Het open veld was goed voor 1 paar Graspiepers.

46. Wolfsveld-oost

In dit duingebied worden bosjes, struwelen, ruigten en schaars begroeide duinen aangetroffen. Het is een van de weinige duingebieden waar de Zomertortel (2 p.) nog tot broeden komt. Ook de Gekraagde Roodstaart (2 p.) kunnen we tegenwoordig tot de bijzondere soorten rekenen. Met Boomleeuwerik (3 p.), Roodborsttapuit (2 p.) en Koekoek (1 p.) heeft dit gebied een gevarieerde vogelbevolking. Vergelijking met de inventarisatie van 1982 laat het verdwijnen van Wulp (toen 3 p.) en Tapuit (toen 5 p.) zien. N.B. De Nachtegaal broedt wel in dit duingebied, maar werd niet geteld.

Losse broedgevallen

Torenvalk – broedgeval villa Boerhaaveweg (J. Stigters)
 Torenvalk – broedgeval Sancta Maria (J. Jacobs)
 Boomvalk – broedgeval op Offem (A. Steenvoorden)
 Buizerd – succesvol broedgeval Noordduinen (J. van Dijk)
 Buizerd – succesvol broedgeval Paardenkerkhof buiten AWD (S. Vos)
 Buizerd – broedgeval Sasbergen (S. Vos)
 Buizerd – succesvol broedgeval Oud-Leeuwenhorst
 Buizerd – broedgeval op Offem (H. Verkade)
 Sperwer – broedgeval Sancta Maria (J. Jacobs)
 Havik – succesvol broedgeval Noordwijkse Golfclub
 Patrijs – succesvol broedgeval Noordwijkse Golfclub (H. Lange)
 IJsvogel – broedgeval op Offem (H. Verkade)
 Zwarte Roodstaart – broedgeval bij Van Eeden aan de Leeweg
 Grote Lijster – broedgeval Noordwijkse Golfclub (J. van Dijk)

Torenvalk

Foto : Jan Hendriks

Resultaten broedvogelinventarisatie 2005

*= soort die niet overal is geteld; ?= broedend, aantal onbekend

soort / telgebied	6	13	17a	21	22b	28a	29	31	42	44	46
Fuut				2			2	3			
Knobbelzwaan			1	5		1	1	1			
Canadese Gans				2							
Nijlgans			1	2				2			
Slobeend				9							
Wilde Eend*	?	?	?	87	?	?	?	32		?	?
Krakeend	1	3	1	15		4	4	11			
Kuifeend				19		1		1			
Sperwer	1										
Torenvalk				1							
Meerkoet*	?	7	?	48		?	?	38			
Waterhoen*	?	?	1	9		?	?	9			
Patrijs	1	3	1	17		1	3				
Fazant				1	1					1	
Scholekster*	?	10	5	32		6	?	5			
Kievit*	?	11	5	86		9	4	10			
Kleine Plevier		1									
Tureluur		3	1	22		2		2			
Grutto		1		22							
Visdief		1									
Holenduif	1		1			1					
Zomertortel								2			2
Koekoek					1				1		1
Groene Specht				1					1		
Boomleeuwerik											3
Veldleeuwerik	1	9	7	9		8	7	5			
Huiszwaluw	1					13					
Boerenzwaluw	6			33				2			
Boompieper					1				11	1	4
Graspieper			1		13	2	2			1	2
Witte Kwikst*	?	5	1	8		4	6	2			
Engelse Kwik*			2								
Gele Kwikst.	1	7	6	5		2	2	6			
Nachtegaal*	1			1	15	1		5	6	4	?
Gekr. Roodstaart									1		2
Zwarte Roodstaart	1	1					1				
Roodborsttapuit					2				4		2
Sprinkhaanzanger					2				1	1	2
Bosrietzanger	1										
Kleine Karekiet*	?							1			
Grasmus*	?			1	8			1	4	5	?
Braamsluiper	1			1	4	1	1	1		2	3
Boomkruiper*						1					
Huismus*	> 13	> 23	?	6	0	16	?	?			
Ringmus				8	7		1				
Putter	3	2		2		1	1				
Goudvink					2						
Vink*								3	3		
Kneu*	?	?	?	6	8	?	?	2	2	?	?

kavelnummer	telgebied	inventariseerder(s)
6	de Klei	Bram Veeffkind
13	Zwetterpolder	Hein Verkade
17a	Noordzijdepolder-zuid	Rien Sluijs
21	Elsgeestepolder	Peter Spierenburg, Ab Steenvoorden, Marco van Rooijen
22b	Nora duinen	Rob Jansson, Jan Jacobs
28a	Langeveld-zuid	Jan Jacobs, Rob Jansson
29	Noordwijkerhoutse geest	Annelies Marijnissen, Ineke van Dijk
31	Oosterduinen	Jelle van Dijk
42	Westhoek AWD	Aad Bijl
44	zweefvliegveld	Willem Baalbergen
46	Wolfsveld-oost	Ees Aartse